

Список літератури:

1. Peitgen H.O. The Beauty of Fractals. / H.O. Peitgen, P.H Richter // Shpringer-Verlag, Berlin, 1996.
2. Хоменко І.О. Застосування фрактальних структур при дослідженні динаміки економічних явищ та процесів / І.О. Хоменко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету: зб. наук. праць. – Чернігів: ЧДТУ, 2010. - № 46. – С. 52-55.
3. Аюров Д.О. Синергетика економіки / Аюров Д.О. – М.: Изд-во Московского горного университета, 2005. – 234 с.
4. Дружинин А.В. Эффект структуризации и заемный капитал в условиях становления информационного общества / А.В. Дружинин. – М.: Терра, 2004.– 136 с.
5. Асаул В.В. Формализация процесса функционирования конкурентных структур на основе синергетического подхода / В.В. Асаул // По пути к возрождению: перспективы развития российской экономики: науч. тр. рос. науч.-практ. конф. – СПб.: Наука, 2006. – Т. 1. – С. 47–52.

ПРОБЛЕМИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*Волощук Л.О., к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та аудиту,
ОНПУ, м. Одеса, Україна*

В умовах інноваційної економіки процеси інноваційного розвитку промислових підприємств стають першочерговими об'єктами управління, яке, в свою чергу, потребує відповідних аналітичних даних, що слугуватимуть оцінці проблем та тенденцій цих процесів на різних рівнях та розробці відповідних регулюючих заходів як на рівні державного регулювання, так, і перш за все, на рівні систем управління підприємствами. Першочерговим джерелом таких даних зазвичай вважаються дані статистичних спостережень та статистичного аналізу.

Інноваційна активність та інноваційна діяльність промислових підприємств вже давно є об'єктом статистичних спостережень та статистичного аналізу на рівні держави, здійснення яких вимагає від підприємств ведення так званого статистичного обліку та складання статистичної звітності. Проте, деякі фахівці вважають, що статистичні показники щодо інновацій, які наводяться у статистичній звітності, не дозволяють зробити остаточного висновку про ефективність інноваційної діяльності, її впливу на розвиток як окремого підприємства, так і певної галузі та економіки в цілому.

Так як інноваційний розвиток часто пов'язується саме з інноваційною діяльністю (яка є однією з його ключових складових), то й статистичну оцінку інноваційного розвитку здійснюють саме на основі показників інноваційної діяльності підприємства.

Проте, розвиток підприємства (у контексті, як найменш, зростання фінансових показників діяльності, як індикаторів розвитку) може відбуватися не лише за умови провадження ним інноваційної діяльності, та, навпаки, інноваційна діяльність не завжди призводить до розвитку (враховуючи ризики, що їй властиві).

Отже, аналіз інноваційного розвитку підприємства має фокусуватись в двох напрямках: аналіз власне розвитку та аналіз ознак його інноваційності – інноваційної активності та інноваційного потенціалу. А інноваційний розвиток підприємства, з точки зору аналізу, слід розглядати як позитивні якісні зміни стану підприємства (що знаходять відображення в підвищенні ефективності діяльності, покращенні фінансового стану, зростанні ринкової вартості і т.і.) в результаті здійснення інноваційної діяльності та ефективного використання інноваційного потенціалу.

Зазвичай в країнах Євросоюзу для визначення ступеню інноваційного розвитку в кожній окремій країні розраховується так званий узагальнений інноваційний індекс (Summary Innovation Index (SII)). Розраховується він і для країн, що не входять до складу ЄС, таких як США та Японія. SII є композитним показником, що враховує різномірні дані з різних сфер інноваційної діяльності. Методика розрахунку показника SII передбачає розрахунок – для кожної країни (регіону) 26 параметрів, що розбиті на 5 груп:

- 1) індикатори провідників інновацій;
- 2) індикатори створення знань;
- 3) індикатори дифузії інновацій;
- 4) індикатори впровадження інновацій;
- 5) індикатори інтелектуальної власності [1].

Індикатори були сконструйовані на основі стандартних статистичних показників системи EUROSTAT, а результати розрахунків з 2000 року щорічно наводяться у так званому Європейському інноваційному табло (ЄІТ) – European Innovation Scoreboard (EIS).

Незважаючи, що ця європейська методика оцінки інноваційного розвитку працює на макрорівні, аналіз її показників дозволяє визначити не тільки ключові складові інноваційного розвитку держави, але й індикатори, які можуть бути спроектовані на рівень підприємств: 1) показники людського інноваційного потенціалу (наприклад, частка персоналу з вищою освітою, з науковим ступенем, з спеціальними компетенціями у певній професійній сфері); 2) показники інноваційності витрат у різних сферах (наприклад, витрати на дослідження та розробки, витрати на інформаційні та комунікаційні технології); 3) показники структури джерел фінансування інновацій; 4) показники інноваційної активності (наприклад, частка високотехнологічної продукції в експорті, реалізація нової ринкової продукції підприємствами); 5) показники зайнятості в інноваційних сферах (наприклад, частка персоналу задіяного в НДДКР); 6) показники інтелектуального потенціалу – об'єктів інтелектуальної власності.

Водночас, спроби визначити аналогічний індекс інноваційного розвитку України (за європейською методикою) викликав труднощі у зв'язку з різною

методологією статистичного аналізу інноваційної діяльності в країнах ЄС та Україні [2].

Аналіз статистичних даних, що пропонується Державною службою статистики України, свідчить, що більшість показників макроекономічної оцінки інноваційної діяльності та розвитку промислових підприємств мають переважно кількісний характер і практично не корелюють з вартісними показниками.

Інформаційною базою макроекономічного статистичного аналізу є статистична звітність підприємств. На теперішній час в статистичному обліку підприємств України застосовуються такі форми статистичної звітності, що віддзеркалюють інноваційну діяльність та процеси створення інноваційного потенціалу на підприємствах:

- форма державного статистичного спостереження N 1-інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» [3];
- форма державного статистичного спостереження N1-технологія «Звіт про створення та використання провідних технологій та об'єктів права інтелектуальної власності» [3].

Аналіз показників, зазначених у формі статистичного спостереження N1-інновація [4], свідчить, що методика статистичного аналізу інноваційної діяльності промислових підприємств акцентує увагу на таких її проявах:

- 1) факт здійснення підприємством інноваційної діяльності в розрізі її різновидів (інноваційна активність);
- 2) інноваційні витрати (в грошовому вимірнику) та їх структура за напрямками використання та джерелами фінансування;
- 3) впровадження (у натуральному вимірі) та реалізація (у грошовому вимірі) інноваційної продукції (останнє в розрізі рівня новизни та ринку збуту);
- 4) впровадження інноваційних процесів, зокрема нових технологічних процесів, придбання та передача нових технологій (у натуральному вимірі).

Жодного показника, щоб міг би характеризувати вигоди (ефект) підприємства від провадження інноваційної діяльності та пов'язати показники інноваційної активності з розвитком підприємства у статистичному аналізі немає.

Форма державного статистичного спостереження N1-технологія «Звіт про створення та використання провідних технологій та об'єктів права інтелектуальної власності» мала б частково відображати процес формування інноваційного потенціалу підприємства (в частині об'єктів права інтелектуальної власності).

Аналізуючи дані форми N1-технологія та методичні рекомендації з її заповнення, можна визначити такі напрямки (показники) аналізу:

- 1) створення передових технологій (у натуральному вимірі) в розрізі: а) виду технології; б) області призначення; в) ступеню новизни; г) виду охоронних документів; д) патентної частоти;
- 2) використання передових технологій (у натуральному вимірі) в розрізі: а) напрямів впровадження; б) термінів впровадження; в) кількості винаходів у використовуваних технологіях;

3) використання об'єктів права інтелектуальної власності (у натуральному вимірі) в розрізі їх видів та фінансування за рахунок держбюджету.

Жодного фінансового показника, або показника ефекту в означеному звіті також немає.

Отже, існуючі дані вітчизняної статистики щодо інноваційної діяльності підприємств є недостатніми, як для повної характеристики їх інноваційної діяльності та інноваційного потенціалу, так і для визначення впливу інноваційної діяльності на інноваційний розвиток підприємств. Це обумовлює доцільність удосконалення існуючого методичного забезпечення статистичного аналізу інноваційного розвитку підприємств на засадах поєднання індикаторів їх інноваційної діяльності та інноваційного потенціалу з індикаторами, як найменш фінансовими, що віддзеркалюють їх розвиток.

Список літератури:

1. Кузьмін О.Є. Показники інноваційності економічних явищ, процесів і діяльності підприємств: досвід економічно розвинених країн / О.Є. Кузьмін, В.Й. Жежуха / Теоретичні та прикладні питання економіки: збірник наукових праць. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – Вип. 19. – С. 38-45.

2. Вдовиченко А.М. Методика і результати розрахунку узагальненого інноваційного індексу для економіки України. – Світ фінансів. – 2008. – № 3. – С. 154–161.

3. Наказ Держстата України «Про затвердження форм державних статистичних спостережень зі статистики науки та інновацій» від 20.11.2012 р. - № 471. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/norm_doc/2012/471/471_2012.htm.

4. Волощук Л.О. Аналітичні інструменти управління інноваційним розвитком промислового підприємства : монографія / Л.О. Волощук, В.В. Кірсанова, С.В. Філіппова. – Одеса: ОНПУ, Центр аналітичних досліджень та експертиз, 2014. – 180 с.

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Гунчак Н.В., к.е.н., ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права»,
Коледж Львівського університету бізнесу та права, м. Львів, Україна*

За період незалежності в Україні прийнято доволі велику кількість стратегій, концепцій, програм, законів, положень та інших нормативно-правових актів, покликаних забезпечити бурхливий розвиток інновацій, науково-технічної діяльності, трансферу технологій тощо, та використання їх результатів на благо зміцнення